ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА РОЛЬ СТЕРЕОТИПІВ У ПРОЦЕСІ ЇЇ НАВЧАННЯ

Курінна С. Д. (м. Харків)

В процесі навчання студентів іноземних мов на факультетах міжнародних відносин треба усвідомлювати необхідність проведення поряд з мовною підготовкою набування комунікативної компетентності, а також формування культурологічної компетентності. Адже необхідно приділяти більше уваги питанням, що пов’язані з полікультурністю та порозумінням між різними спільнотами, щоб захищати і посилювати права людини, основні свободи, знаходити рішення спільних проблем, що хвилює світове співтовариство. Тому не абиякого значення набуває феномен полікультурності. Саме завдяки цій полікультурності докорінно переосмислюється питання про культурну ідентичність, саме вона є тими рамками відносин, у які вписується й інтегрується будь-яка інша суспільна ситуація.

Виявлення засобів спілкування, що використовуються для досягнення успішного обміну інформацією і є завданням дослідження комунікативної природи мовлення. Розробка проблеми комунікативних стратегій дозволяє проводити аналіз комунікативної взаємодії. Виявлення комунікативних стереотипів уможливлює дослідження їх впливу на поведінку людини у сучасному суспільному спілкуванні. Термін "стереотип" означає повторення,

відтворення яких-небудь зразків у певній діяльності. Отже стереотипи є важливим елементом для конструювання наших уявлень про іншу культурну

дійсність. Відомою є негативна функція стереотипів, які не лише ускладнюють міжкультурне порозуміння і співпрацю, але й можуть призвести до міжкультурної нетерпимості і конфронтації. Освіченим людям слід відмовитись від стереотипів. Однак повністю подолати стереотипи не можливо: вони завжди присутні у сприйманні людиною навколишнього світу і зокрема іншокультурної дійсності. Отже ключ до подолання стереотипів полягає у постійній роботі з ними [1, с. 36].

Поряд з негативною функцією існує і позитивна: стереотипи допомагають здійснювати розмежування між рідним та знайомим і чужим та незнайомим, вони допомагають зорієнтуватись у ситуаціях міжкультурного спілкування, зміцнюють відчуття власної ідентичності. Окрім того,

стереотипи як правило виникають через надмірне узагальнення об’єктивних ознак іншої культурної спільноти, тому вони є частково об’єктивними [2].

Отже, поняття "комунікативний стереотип" в застосуванні до етносу

характеризує систему стійких звичаїв і традицій певного етносу. Крім цього, відокремлення однієї національної спільності від інших не виключає наявності контактів між ними, спільної діяльності, у результаті якої етноси отримують певну інформацію один про одного. На основі цієї інформації формуються етнічні стереотипи, які є усвідомленням характерних, з точки зору певного етносу, ознак інших національних спільностей. Таким чином, в етнічній психології поняття "стереотип" дуже часто застосовується як

уявлення одного етносу про інший або ж про свій власний народ. Метою використання таких досліджень є - дати студентам можливість досягти

успішної комунікації в сенсі тренування конкретної життєвої поведінки в типових обставинах. У центрі уваги має бути вживання найбільш придатного для кожного конкретного випадку словникового запасу, налагодження спілкування з використанням зразків діалогів. Ось тут і можуть стати в нагоді і бути корисними національні стереотипи, оскільки вони забезпечують розуміння і вирішення, якою має бути дія та яку лексику необхідно вжити.
Наше повсякденне життя у великій мірі обумовлено нашою культурою, про що ми, в основному, не замислюємося. Набагато важливіше звернути на це увагу на уроках іноземної мови, дізнатися, як це може бути сприйнято іншою стороною комунікації, тому що повсякденна культура, зокрема, призводить до багатьох непорозумінь, причини яких часто не розуміються навіть експертами з комунікації і можуть призвести до гніву або заплутаності, в гіршому випадку до порушення спілкування.
На занятті у студентів завжди має бути можливість дізнатися необхідну інформацію і внести свій власний повсякденний досвід. Культурні явища, як правило, неусвідомлені і явно не видні. Важко бути вільним від упереджень, тому викладання має уникати упередження і навіть натяку на дискримінацію. Заняття з іноземних мов – це не просто придбання знань, а дія з допомогою цього знання, яка завжди потребує обмірковування.
Джерелом відбору лексичного матеріалу мають бути автентичні матеріали: зразки літератури, фольклору, словники, відеозаписи фільмів на різні теми. Звичайно, добір матеріалу має бути обмежений рамками тематики, що вивчається. Останнім часом Інтернет стає невід'ємною

складовою не тільки повсякденного життя, а й освітнього процесу. Багато

корисного матеріалу для занять можна знайти на численних веб-сторінках представників освітніх структур різних країн.

Полікультурне навчання відбувається тоді, коли людина прагне зрозуміти специфічну систему орієнтації у просторі, сприйняття, мислення, цінності та дії у відносинах з людьми іншої культури, інтегрувати їх у систему своєї культурної орієнтації та застосовувати своє мислення в намаганні діяти в іноземній культурній сфері. Навчання міжкультурної комунікації вимагає усвідомлення іноземних культурних стандартів, а також критичного усвідомлення власних культурних стандартів у спілкуванні. В ракурсі прагматики, на практичному рівні, студенти мають розвинути дослідницькі, інтерпретаційні та комунікаційні навички, які дозволять їм належним чином взаємодіяти з цільовою культурою.

Література

1. Голуб І. Ю. Використання стереотипів для формування соціокультурної компетентності студентів на заняттях з іноземної мови / І. Ю. Голуб // Іноземні мови. - 2012. - № 4. - С. 35-40. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/im_2012_4_6.

2. Lipiansky E. M. Heißt interkulturelle Ausbildung Bekämpfung von Stereotypen und Vorurteilen? / E. M. Lipiansky [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http.//www.dfjw.org/paed/texte/stereot2.html. 10.08.1998.